

GOSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALĂ

PROPRIETAR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul III. — Nr. 46.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
In străinătate 20 cor. □ Un exemplar 20 bani.

Orăștie, 23 Noembrie 1913.

Fântâna Monumentală „DÂMBOVIȚA“

zidită de armatele române la
Taros în Bulgaria. (Vezi de-
scrierea mai pe larg pe pa-
gina următoare).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Reforma gimnaziilor

este azi una din cele mai serioase probleme ce se studiază în ministeriul de culte și instrucțiune publică din Pesta. Însuș ministrul de culte e cel care dorește reforma și se îngrijește ca ea să fie studiată și apropiată de întrupare. Ancheta începută în privința asta, a adus răspunsuri foarte variate și multe din ele foarte interesante, dela felurite corporațiuni și autorități didactice, — cari au fost desbătute în ședințele Cercului Profesorilor din Budapesta. Printre multele proiecte, interesant și par'că mai simpatic, e proiectul prezentat de un profesor din Buda, care pledează pentru *ramificarea gimnaziului*, specializându-l. El spune: Clasele elementare să fie numai trei, iar peste astea să urmeze un gimnaziu de 9 clase, în care numai în cele dintâi 3 clase să fie planul de învățământ acelaș, — din a 4-a în sus, să se împartă în trei tipuri de școală, între cari elevul să-și poată alege după aplicările sale: un tip ar fi gimnaziu, al doilea școală-reală, și al treilea gimnaziu-real.

Aci tinerii putându-și alege liber că în care ram să-și urmeze pregătirile, ai ajunge a avea tineri mai bine înarmați, oarecum specializați, pentru carierele vieții; nu vor avea cunoștințe atât de multilaterale, — din toate câte ceva, puțin, cât nimica, — ci fiecare în ramul spre care l'au atras aplicările lui firești, ar fi mai tare, iar vieții de mai real folos. Clasele din urmă două, ar putea fi iarăși: în gimnaziu classice sau de direcție modernă, în gimnaziu-real sau cu direcție de limbi și literatură, sau de științe naturale.

De îndreptățit toate trei ra-

mificațiile acestui gimnaziu, ar îndreptăți la pășirea pe oricare carieră universitară.

Alții au venit cu alte proiecte. La toată întâmplarea va ieși un lucru nou, mai bun ca gimnaziul de azi, asupra căruia nu găsești din o mie de inși ce l'au trecut, doi cari se spună că e bine așa cum e.

Un obiect am dori și noi mult să se iee între studiile noului gimnaziu, care se vede că are tendința a fi mai practic decât cel de azi: *Pilde și învățăminte din vieța Americanilor!* Să trimiți profesori serioși și isteți cari să studieze vieța cea a toate biruitoare și colosal răzbitoare din America, să vadă cari sunt motorii sănătoși ai acestei dezvoltări uimitoare, — și cu ilustrări din vieța aceea, să se îndrume și sufletele tinerimii noastre spre direcții mai practice, mai productive, mai fericitoare decât acelea, ce azi le au înaintea ochilor în lumea dela noi. Ar fi de cel mai mare folos acest studiu!

Monumentul dela Toros. De e interesant monumentul pe care armata română l'a lăsat pe urma sa la Lukovitză în Bulgaria, arătat în fruntea numărului trecut al „Cosinzei”, apoi mult mai însemnat și mai interesant e monumentul lăsat după sine de Regimentul român IV. „Dâmbovița” la Toros, în Bulgaria. La acest loc sosindu-i porunca să se oprească în zborul său spre Sofia, — regimentul român, aflând că sunt puține fântâni în sat, dar mai ales știind că a bea din fântânile ce le găsești așa în drum prin țară streină, e prea adesea lucru primejdios, — s'a pus și și-a săpat însuși o fântână mare, puternică, pe care și-a pus de gând s'o împodobească așa, ca să rămână ca un prețios și interesant monument al șederii armatei române la acest loc, în Bulgaria. Au săpat fântâna de 23 metri afundă, deschizându-i cinci isvoare cu apă

bună. Au zidit'o frumos, lucru trainic, și apoi afară, au ridicat peste ea un măreț coperiș, cum nu are altă a doua fântână în toată Bulgaria. Coperișul aduce aminte de vechile cule (case frumoase) boerești din vremile apuse, așezat pe 8 stâlpi de piatră, iar stâlpii împreunați între sine prin arcuri potrivit trase. Coperișul acoperit apoi cu țiglă de scocuri mult ținătoare. Pe cele două arcuri din două fronturi, e pusă scrisoarea care dă botezul fântânii. Pe arcul din față e scris cu litere săpate în piatră:

„FÂNTÂNA DÂMBOVIȚA“

iar pe arcul din dos, pe celalalt front:
REGIM. III. „DÂMBOVIȚA“ Nr. 22.

Pe stâlpii de piatră frumos cioplită, sunt 4 inscripții săpate în tabla stâlpilor. Pe unul e scris:

Ca și Hristos după a sa Înviere, veni'a viteaza armată Română în mijlocul poporului balcanic și i-a zis: „PACE VOUA“!

Spre amintire: Compania 7 din Regimentul 3 „Dâmbovița“ Nr. 22, zidit'a această fântână, ca să fie spre înfrățirea tuturor celor ce vor bea dintr'nsa“.

Tot aceasta e scris apoi și în bulgărește pe stâlpul de cealaltă parte a fântânii.

Materialul de zidire l'au dat în mare parte locuitorii Bulgari, văzând și ei că Românii le fac lor un lucru bun și frumos.

Fântâna a fost gata în 5 zile!

Planul fântânii a fost făcut de colonelul comandant al Regimentului.

Pe stâlpi sunt săpate în piatră 4 inscripții, dintre care una în limba bulgărească.

Când a fost gata, soldații măestri ziditori (compania 7-a) și ofițerii lor, cu căpitanul Ion Poenăreanu, s'au așezat în jurul prețiosului monument, iar un fotograf, mobilizat și el, i-a fotografat așa cum să vad pe pagina primă, chipul de jos.

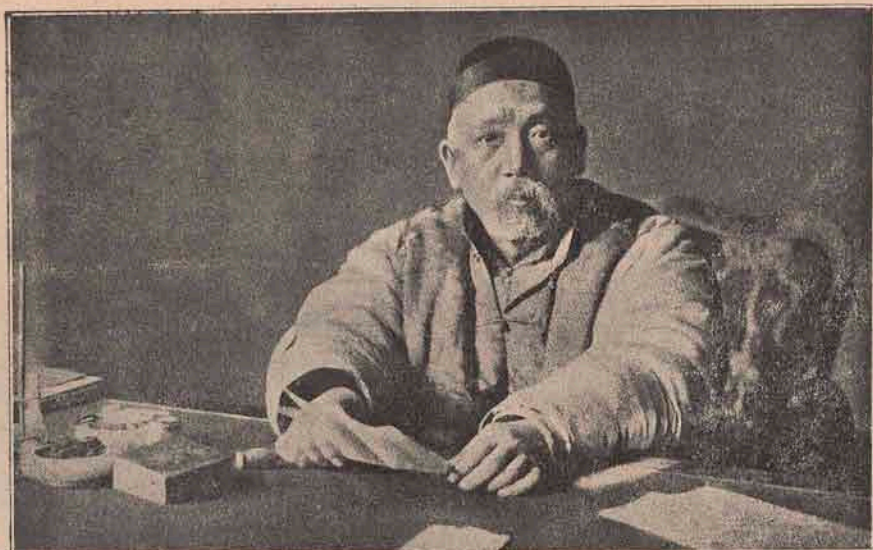
□ □ □

Noul Domn al Chinei.

Președintele Republicei.

— Viclenia primejdioasă a acestui om. —

China ajunse dară și ea republică. Fără a mai trece prin stadiile obicinuite ale dezvoltărilor treptate, ea sări dintr'un hop dela împărăție înapoiată despotică, la cea mai avansată formă de ocârmuire de

Juansikai, întâiul Președinte al Republicii Chineze.

state: la *republică*, în care nu mai poruncește un singur Domn volnic. Azi, locul Împăratului de ieri, numit Fiul-Ceriului, îl ține și în China un fiu al pământului, domnul Juansikai, cu o ceată de sftnici în jurul seu. Cei ce cunosc însă bine starea lucrurilor în China, spun, că uriașa Împărăție, departe de a fi scăpat de tirănia unui om, a „Fiului-Ceriului“, a schimbat numai stăpânul, încăpând pe mâna unui fost sftnic împărătesc, care însă e de o viclenie fără seamăn și e cel mai primejdios om ce trăește azi, poate nu numai în China, ci pe fața întregului pământ! Numai prin colosala lui astuție a putut ticlui lucrurile așa de frumos, încât Curtea Domnitoare nici să nu simță că într'o zi e înlăturată din Tron, despoiată de drepturile sale împărătești și toată puterea ei alunecă în mâinile sftnicului Juansikai, care în scurt e „ales“ Președinte al Republicii Chineze, — câtă vreme nici n'a avut cine-l *alege* după lege, căci nici nu sunt în China „alegători“ conserși și organizați, ci Juansikai își *numește* alegătorii și deputații, cu ajutorul armatei, pe care tot el și-a făcut'o numind conducători și ofițeri pe cine el a vrut. A fost ci-că, într'o vreme un partid care luase în serios lucrul cu republica, dar pe acela l'a făcut armata lui Juansikai să tacă, să-și peardă urma!

Încolo starea lucrurilor în China

„modernă“ de azi, și politica lui Juansikai, noul cap al uriașului stat, să oglindește viu în următoarea întâmplare:

În vară se aflau în Outciang doi generali, cu sentimente republicane foarte curate, oameni luminați, cari țineau ca Republica să aducă cu sine de fapt și stări cât mai avansate, cinstite, pregătitoare a unui viitor senin al țării. Erau doi apostoli cu vază, ai unui viitor mai demn. Lucrul acesta nu prea plăcea lui Juansikai și curteanului seu, generalul Li Yuoan Hong, totuși acesta nu avea curagiul a păși pe față contra celor doi generali liberali. Juansikai le trimise o vorbă așa domoală, mai mult o șoaptă, că nu-i prea vine la socoteală politica și pășirea lor, că-i cam încurcă socoțile lui. Dar mai mult nu zise. Dela el o șoaptă e ca strigătul fiarei, pentru cine o înțelege. Cei doi generali își văzură însă mai departe de apostolia ideilor lor cinstite, acolo în colțul depărtat al Împărăției, unde se aflau în garnizoană.

De-odată ce să vezi? Generalii liberali, să treziră cu fel și fel de semne de înaltă prețuire a stăpânului lor! Distincții după distincții le veneau dela capul statului, — iar dela o vreme, acum în toamnă, Președintele îi pofti să vină în Peking, căci li-se face loc aci în statul Generalilor și a capilor armatei,

„aci dorind a le da cerc de competență mai larg, potrivit însușirilor lor distinse“, — cum se zicea în chemarea lor.

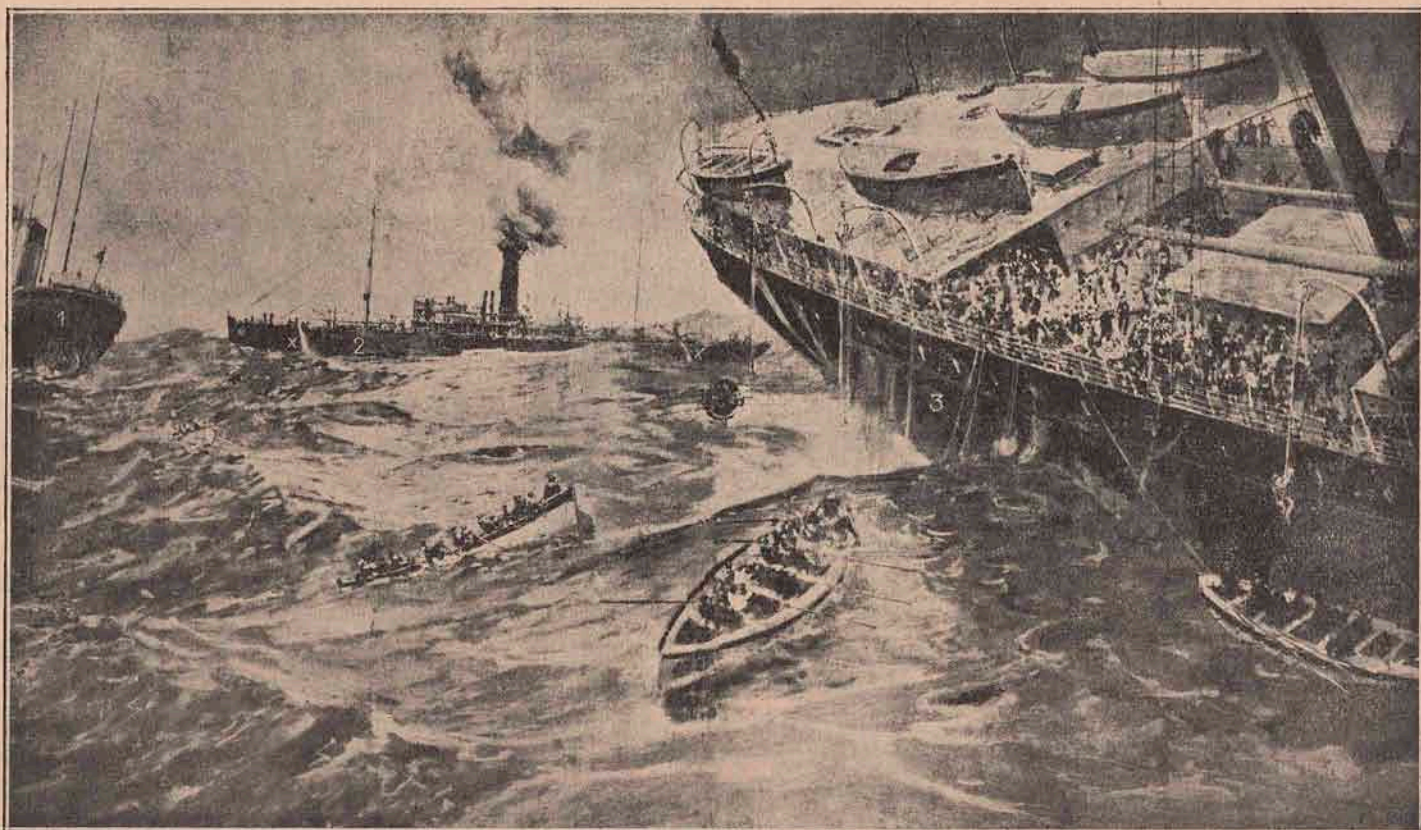
Cei doi generali se supuseră chemării. Când sosiră în Peking, fură primiți cu alaiu sărbătorec și, după primire, seara, membrii guvernului și fruntașii vieții publice din Peking și generalii, se întruniră în un prim-restaurant din centrul orașului, unde locuiesc ambasadorii, la un banchet în onoarea distinșilor oșteni. Au răsunit aci vorbiri însuflețite pentru ei și pentru ideile luminate pe cari le servesc, și șampania curgea vale. La urmă înșiși ministri i-au încărcat cu compimente și așa i-au petrecut până la trăsura care să-i ducă dară la cuarțirele lor.

Cu cinci minute mai târziu, îndată-ce trăsura lor a ieșit din partea asta de oraș a ambasadorilor, — o patulă mai mare de soldați a oprit trăsura sărbătoriților generali și i-a silit a se da jos din ea, apoi fără nici o explicare, i-a prins de părțile unei case și aci în stradă i-a împușcat!

Dimineața s'a lășit faima întâmplării și ea a stârnit mare iritare în toată lumea bună. Întrebați, ministrii lui Juansikai au răspuns cu fețe nevinovate, că ei nu știu de tot lucrul nimic, sunt infinit de surprinși și — făgăduesc cea mai aspră cercetare!

Cercetarea s'a făcut și repede a aflat cauza faptului, vestindu-o cu cuvenita seriozitate publicului ce o așteptă cu gura căscată. Iată-o: În Outciang asupra celor 2 generali s'a descoperit, după plecarea lor, că s'au fost făcut vinovați de trădare de patrie. Tribunalul militar de acolo i-a judecat la moarte și telegrafic a vestit aceasta comandai militare a pieței din Peking, care a și executat osânda. A fost dar totul după lege. Regrete, dar e așa!

Vestirea a produs și mai mare nemulțumire! Atunci guvernul a venit și a zis: Se va face cercetare, căci se poate să fie și ceva rătăcire, greșală, la mijloc. Pe urmă a

VOLTURNO: Capul de napoi al vaporului, unde e adunată lumea desperată a călătorilor. Se văd luntrile de salvare cum se aduc spre a fi slobozite pe apă. Spre una care e lângă coastele vasului, se sloboade un pasager pe funie, alte luntri încărcate deja, se depărtează de vas. Vasul englez „Narrangaset“ (2) aruncă pe 2 guri oleiu în mare spre a o liniști.

recunoscut și greșala. Dar a spus că li se dă celor nedreptățiți toată satisfacția: Au fost distinși cu cele mai înalte orduri militare și civile, trupurile lor au fost puse în sicriuri strălucite, adevărate obiecte de artă, și așa porniți spre Outciang, ca să fie înmormântați cu cele mai mari onoruri!...

*

Și altele și altele să fac după acelaș stil în împărăția astutului Juansikai, care face fața cea mai nevinovată, se face prost de tot, când a pus la cale ori a executat deja, cea mai înfricoșată faptă de răzbunare și de înlăturare a cuiva din calea sa! Scriitorul francez Charles Petit, care îl cunoaște bine și povestește despre el aceste lucruri în ziarele pariziene, îl numește o fiară răpitoare, care însă înainte de a-și sfâșia prada sa, o mângăie cu lucieri moi, catifelate...

Sub astfel de stăpânire liberă, avansată, stă azi cea mai nouă republică a lumii, China.

□ □ □

UN MARTOR de pe „VOLTURNO“ povestind înfiorătoarele întâmplări petrecute pe nefericitul vapor.

— Zece corăbii au alergat în ajutorul primejduitului vas, și tot nu i-au putut mântui pe toți călătorii. —

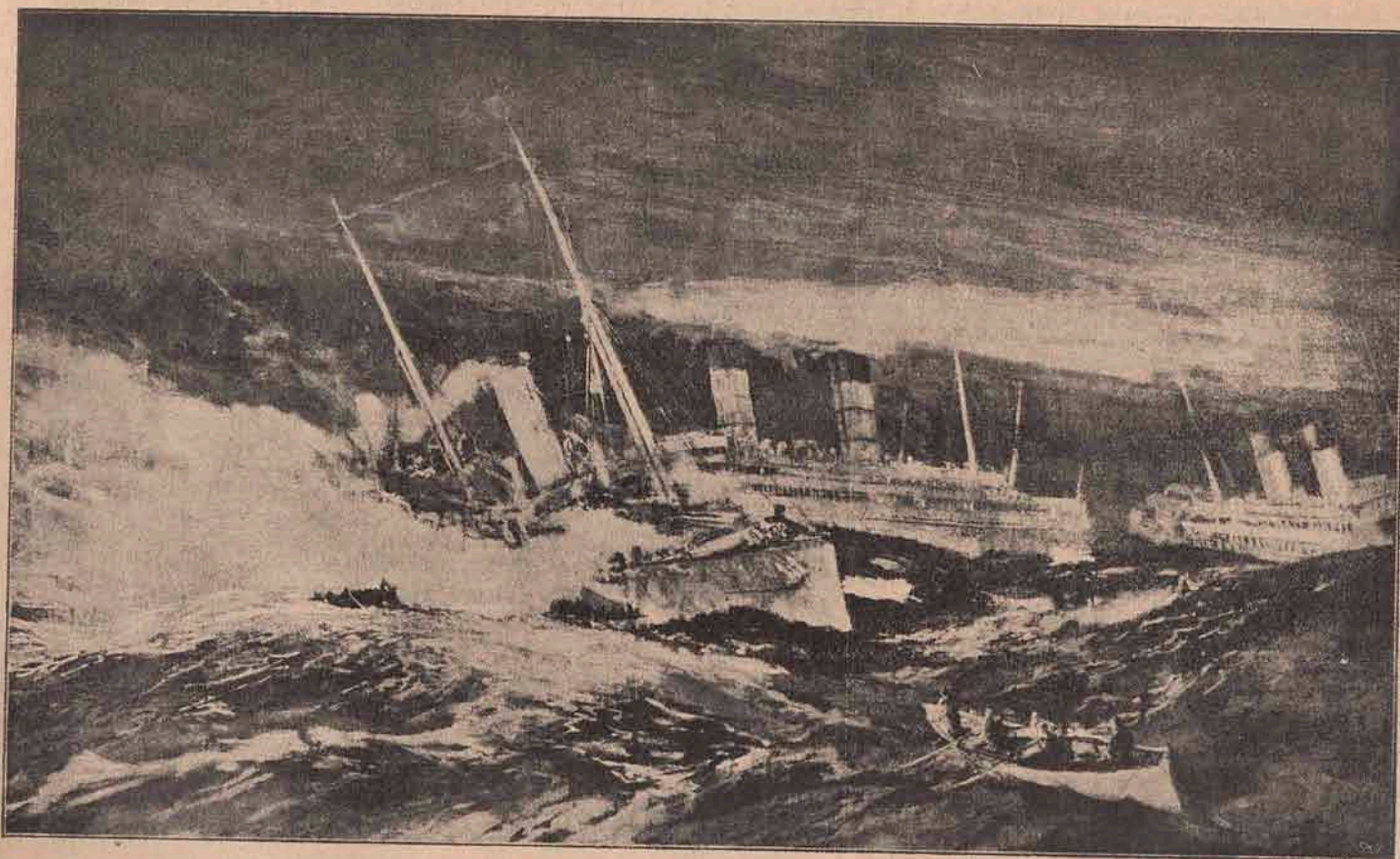
E cu mult mai îngrozitor un foc în mijlocul mărilor, decât afară, pe pământ, pe uscat. E ciudat, dar e așa. E hotărîș cu nebunia să-l vezi lăjindu-se mereu, cuprinzând cabină după cabină, magazin după magazin, ca și cum într'un oraș de pe pământ s'ar fi aprins o stradă și flăcările pârjolitoare se azvârl plesnind și învălue casă după casă, și n'ai puteri destule a le oprî!

Dar pe pământ cel puțin locuitorii caselor pot lăsa pradă turbatului element toate bunurile lor, iar ei se pot retrage din calea lui, punându-și viața în siguranță, — dar pe corabia aprinsă în mijlocul mării focul acesta e cel care face spaimile cele mai mari și frage după sine scenele cele mai sfâșietoare de inimă: că nefericiții călători, după-ce își lasă pradă focului tot bunul lor de pe corabie, nu-și

pot asigura măcar viața, ci și acelea e în cea mai mare primejdie, și prea adeseori atunci când — trecând pe vre-o luntriță de salvare, se credeau mînfuiși, atunci merg la mai sigură și jalnică moarte!

Dela uriașa nenorocire a „Titanicului“, cea rămasă fără păreche de zguduitoare în istoria catastrofelor de pe mări, — nu am avut nenorocire mai înfiorătoare ca cea a vaporului „Volturno“, nimic! luna trecută, prin foc și apoi prin apă.

Arătând în acest număr al „Cosinzenei“ două vederi ale nenorocitului vas în timpul luptei sale cu focul și cu apa, cari îl atacau în acelaș timp, — vederi luate de fotografi de pe celelalte vase în ciasurile primejdiei, — aducem totodată și câteva din amănunțele pe care un ofițer scăpat al vasului potopit, fiind de fel din Ungaria, le descrie în un ziar din Pesta, ca lucruri văzute de el însuș, așadar adevărate și nu bănuite de cutare scriitor cu fantazie bogată. Iaca ce scrie acest om fost de serviciu pe vas în calea lui cea fără de noroc:

VOLTURNO: trăindu-și cele din urmă clipe. Abia să mai vede partea lui din napoi afară din valuri, pe când alte vapoare îi vin până aproape, și îi trimit luntre de salvare și pescuesc pe cei coboriți deja în luntre.

În 2 Oct. plecasem cu vaporul, având de ținută a călătoriei noastre Halifax-ul (Canada) și apoi New-York-ul. Făcusem peste jumătate din această cale și drumul ne fusese destul de plăcut până aci.

În 7—8 Oct. noaptea, eram de slujbă pe „Volturno“. La 4 dimineața m'am întors dela vardă să mă duc în cabina mea să mă culc și eu. Pe mare se pornise furtună, care acum era un adevărat orcan, ce șuera furios printre funiile și catarcele vaporului. Multă vreme m'am zbatut în patul meu până am putut adormi, pentru-ca dimineața la 6 și 40 minute să fiu trezit de cuvântul de alarmă: *foc!* Un chelar trecea grăbit dela o cabină a noastră, a oamenilor de serviciu, la alta, dându-ne această veste! Pe când mi-am ridicat capul să mă uit după el, el trecuse dela ușa mea la alta, ca să dea și acolo această înfiorătoare „bună-dimineața“. Repede am luat pe mine ce a fost mai de lipsă și am alergat pe bord. Furtuna și vântul încă creșteau, dinspre miez-noapte. Nu se vedea nici o flacăra,

nici fum încă, am văzut numai călătorii de jumătate desbrăcați, cum au sărit din paturile lor, venind roiu speriat spre partea dinapoi a corăbiei! Femeile ținându-și copiii mai măricei de mâni, bărbații cu copiii mai mici pe brațe!

Căpitanul vaporului împărțea porunci aspre pentru pornirea lucrărilor de stângere a focului. Se puseră în șuruburile lor toate pompele și țevile. Fiindcă pe vapor se aflau călători ruși, nemți, italieni, unguri, croați, români, bulgari și francezi, și fiindcă eu știu aproape toate aceste limbi, — pe mine căpitanul mă trimise între călători să-i liniștesc. Ajutat de câțiva matrozi, împinserăm pe călători spre partea din napoi a corăbiei, care era cu totul departe de foc și scutită și de fum. Femeile țipau, bărbații cu copilașii în brațe plângeau strângându-i cu desnadejde.

După ora 7 o detunătură puternică zguduî tot trupul vaporului: era o explozie care sparsă coperișul clasei I. și un sul puternic de fum se înălță, ca un turn negru și îngrozitor,

în sus! Izbitura exploziei a fost așa de aproape și de puternică, încât m'a trântit pe spate pe bord, iar o femeie mai bătrână ce era la spațele mele, a căzut moartă pe padiment! Trei pompe lucrau deja la sfângerea focului, dar cu toată sforțarea noastră, focul, care în magazii dase de unsori și oleiuri, — se lățeă cu putere nebiruită! Căpitanul și alți doi ofițeri aveau deja arsuri mari pe obraz, pe mâni, câștigate în lupta cu flăcările, dar nici nu le simțeau și luptau din răsuputeri mai departe. Cu glas răgușit căpitanul dăde poruncă să se sloboadă *luntrele de salvare!* Întâia luntre de salvare, după sforțări foarte mari — vântul și furtuna ce mugea tot mai turbată, ne împedea în lucrare, — putu fi slobozită pe apă. Ea fu pusă sub comanda primului ofițer Miller și a 7 matrozi, de lipsă pentru conducerea luntrei pe mare. Îndată s'au scoborât în ea vre-o 25 persoane călători de cl. I. și II., aproape numai femei și copii, cari sunt a se mântui totdeauna mai întâi. Îndată ce fu slobozită de funiile ce o fi-

neau legată de vapor, luntrea o luă la goană în direcție contrară în largul mării. În câteva minute n'o mai văzurăm. — A doua luntre fu slobozită și pusă sub comanda colegului meu din Ungaria, ofițerul Lengyel, cu 6 matrozi lângă el și 28 călători, mai tot femei și copii de pe cl. II. Și asta porni repede în spre largul apelor, dar luptând greu cu valurile ridicate de furtuna turbată.

Atât i-am mai văzut! Îi credeam fericiți pe cei doi ofițeri și călătorii luați cu ei, dar mai mult n'au fost găsiți! Se vede că în curând i-a înghițit marea cu luntre cu tot!

A treia luntre slobozită, a fost izbită de furtună în pânțele corăbiei, de o lăcu toată zdrobi, și călătorii coborâți în ea fură, aci sub ochii noștri, risipiți în prada valurilor cari îi înghițiră lacome! Și alte vre-o două luntre pășiră tot așa! Asta ne hotărî să nu mai slobozim luntre de salvare, ci să așteptăm doar mai liniștește Dzeu marea.

Dar cele văzute de călătorii de pe bord, precum și faptul că focul se tot lăseă, norii de fum tot creșteau, — a zdrobit sufletul în unii așa de tare, încât, fără nici un brâu de salvare, fără nimic, să aruncară peste bord în valuri, fiind într'o clipă înghițiți de ele. Erau vădite sinucideri. Decât să mai supoarte tortura sufletească, nenorociții mai bine își puneau înșiși capăt vieții. Îndesebi ne-a înghețat sângele în vine când am văzut pe o pereche fineră de Francezi, călători de cl. I., îmbrățișându-se și așa aruncându-se peste bord în mare, apoi după ei o cumnată a lor și încă un copilăș abia de 10 ani! Ni s'au sfâșiat inimile când am văzut asta, dar totul s'a petrecut așa de repede, că n'ai avut timp nici să întinzi mâna după ei să-i oprești. Firește s'au scufundat îndată și nu s'au mai văzut! Matrozii începură acum a oprî cu toată puterea pe ceialalți, să nu urmeze a se aruncă! Un bucătar, văzând pe alți 4—5 gata a se aruncă, a luat o coadă ruptă de vâslit, și cu aceea îi amenință și-i opreă, îm-

pingându-i spre partea din napoi a corăbiei, care eră scutită.

Într'aceea telegrafia fără fir dase știri telegrafice în largul mării, chemând în ajutor corăbiile ce ar fi mai aproape și arătând la ce punct ne aflăm pe mare (după mapă). La 10 minute sosi cel dintâi răspuns dela corabia germană „Seydlitz“, care spune: „*Vin cu toată puterea aborului spre ajutorul vostru*“. Al doilea răspuns fu dela vaporul „Carmania“: „*Vin cu tuțeală mărită. Sunt pe 59 km. departe de voi. În 3 ore am nădejde să fiu acolo*“. — Al treilea dela vaporul „Grosser Kurfürst“: „*Vin cu toată puterea. Sunt pe 108 km. dela voi*“.

Cetirea telegramelor, pe la $\frac{1}{2}$ la 8, naintea călătorilor, le mai liniști sufletele.

La orele 8 și 40 minute se vesti, că și al doilea magazin e în flacări! La 9 și 25, că și spitalul arde și salonul corăbiei! Oamenii tremurau de neastâmpărul așteptării după un ajutor.

La 11 și 5 min. iaca să ivește în zare vaporul „Carmania“. De pe zeci de inimi cade ca o piatră grea și sute de guri murmură mulțumită Ceriului, că iaca ajutorul e aproape. Dar ce mare ne fu durerea, când văzurăm, că acest vapor, sosit până la 200 metri aproape de „Volturno“, stă și se uită la noi și nici macar încercare nu face de a ne veni în ajutor! Bine-că marea eră furtunoasă, dar aci timp de așteptat liniștirea ei, nu eră, ci trebuia ajutat prin toate primejdiile. Doar eră vorbă de 700 de vieți, între cari 250—280 copii! Și el privește cum sar oamenii desnădăjduiți, ca guzganii, în apă și noi ne scufundăm și — nu se mișcă!

Telegraful nostru lucrează neîntrerupt. Dăm de știre „Carmaniei“ și celorlalte vase ce erau în apropiere de a prinde telegramele, că două luntre de salvare ale noastre sunt în largul mării, să vază doar le află ca să ridice pe oamenii de pe ele.

La 12 ore 15 m. o nouă corabie prinde telegrama noastră, ce da mereu alarma pe ape, eră corabia

engleză „Kroonland“. Îndată ne-a răspuns că vine cu toată puterea în ajutorul nostru.

După amiază la 2 ore 30 m. se ivește în zare vaporul „Seydlitz“. Când e pe 7—800 metri, „Carmania“ ne vestește, că ea pleacă în jur doar află cele două luntre de salvare ale noastre, — duse de azi dimineață. Durere, nu le-a mai aflat.

„Seydlitz“ a încercat îndată să sloboadă jos luntre de scăpare de ale ei — dar acelea abia au venit spre noi 20—30 metri și le văzurăm întorcându-se înapoi. Ne telegrafară că deși cărmacii au rupt lopețile, așa de tare au lucrat cu ele, tot n'au putut înainta spre noi, — trebuie să așteptăm liniștirea nișel a furtunii! — lucru ce, după cum arată termometrul, va și urma încurând. Asta zdrobi de nou toate inimile de pe „Volturno“.

E la 4 ore d. a. și nici un ajutor! Peste 10 minute ne vine știrea, că focul a străbătut și în magazinul de cărbuni și în magazinele cu mărfurile. Cuprinde tot mai mult vaporul!...

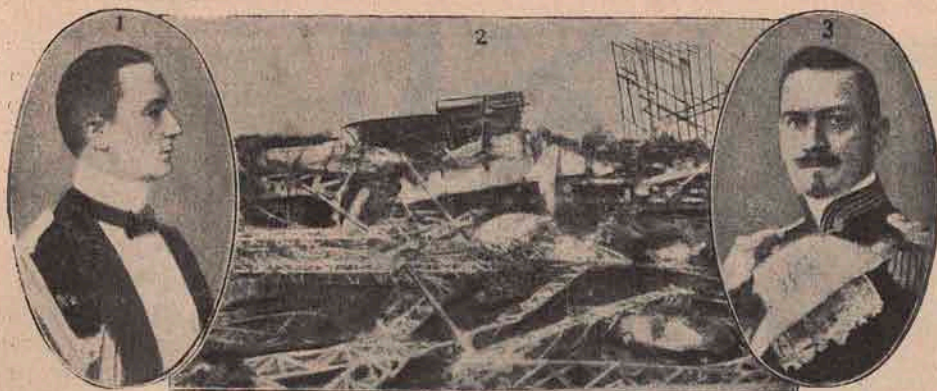
La ora 5 și 20 minute se ivește „Grosser Kurfürst“. Cum sosește, sloboade o luntre de salvare, dar tot așa ca și înaintașă sa, încurând și-o trage napoi!

Și la noi pompele nu mai lucrează. Mașinăriile au fost și ele nimicite de foc. Doar dinamo să mai învârte, să mai putem telegrafia.

Căpitanul ne chiamă (pe ofițeri) în jurul său și ne zice: Trebuie să arătăm corăbiilor din jurul nostru, că atunci când e vorbă de a mântui mai multe sute de vieți de om, să poate îndeplini marea arță a apropiării luntrelor de vasul primejdii!

Mai aveam o luntre, de jumătate „sănătoasă“. Ne puserăm pe lucru s'o lăsăm jos în apă. Cu mari încordări izbutirăm.

„Care se înștiințează de bună voie a o conduce?“ întrebă căpitanul. Toți ne îmbiarăm, deși măestrul teslar al corăbiei ne spuse, că luntrea de poate lupta cu valurile doar o oară. Căpitanul distinse pe Edward Lloyd, al II-lea ofițer, cu o-

Al 12-lea balon „Zeppelin“, zdrobit. Arătăm aci ruinele balonului militar german L. II., nimic în urma exploziei benzinei de pe el. A ars și a căzut, omorând pe toți cei 28 de ofițeri ce se înălțaseră cu el. — De laturile ruinelor se văd: la stânga căpitanul balonului, Glund; la dreapta inginerul constructor, căpitan Busch, periți și ei, arși de viu și zdrobiți prin cădere.

noarea de-a fi conducător brav al încercării. Lloyd își aleasă 4 matrozi voinici și pleacă, iar telegrafia dete știre corăbiilor din jur, că un ofițer cu 4 oameni au părăsit corabia pe o luntre, (să-i prindă și să-i ridice, dacă-i văd pe-aproape). După 40—45 minute de așteptare chinuțoare, veni în urmă știrea, că luntrea a ajuns la una din corăbiile din jur! Scopul eră atins! Le arată acelor corăbii, că primejdia nu e așa de mare, cât să nu încerce a se apropia de noi cu luntrile lor! Efectul urmă!

Îndată „Grosser Kurfürst“, „Seydlitz“ și „Kroonland“ (a patra corabie sosită abia acum la locul sinistrului), sloboziră câte 2 luntre cu cei mai buni vâslași, și acelea, după sforțări uriașe, izbutiră a veni pân' aproape de noi. Acum din luntre provocară pe călători, să sară în apă, c'apoi ei îi pescuesc și-i mântuesc. Dar aceștia nu cutezau să sară. Căpitanul nostru, ca să le dea curagiu, puse pe 5 matrozi să sară în apă, încinși cu cingătorile de mântuire. Aceia zburară unul după altul în arcuri lungi în mare, brăurile lor (de gumă, umflate cu aer) îi scoaseră la suprafață, cei de pe luntre îi pescuiră îndată și-i ridicară la ei. Aceia strigau acum la călători, să sară și ei așa! Asta prinse! Urmă o adevărată ploaie de oameni! Mai ales bărbășii începură a sări, și fură pescuiți îndată. Și se umplură toate luntrile! Apoi plecară cu vreo 120 de mântuiți spre corăbiile lor.

Corăbiile fură rugate telegrafic a trimite alte luntre, că noi nu mai avem. La 9 ore 40 m., sara, o nouă explozie zguduî vasul, aruncându-i în văzduh și partea de mijloc. Sute de grinzi și dărabe de lemn arzând zburară în văzduh ca făciuni uriași, ca din gura unui vulcan! Ne ghemuirăm și noi, apărătorii vasului, în partea din napoi între călători. Și acum ne folosirăm de cel din urmă signal ce se dă de un vas în extremă primejdie: fură slobozite 3 rachete roșii ce zburară în sus ca șerpi de foc, ca signal desperat pentru corăbiile din jur! Îndată se prezentară 9 luntre de mântuire trimise de corăbii. Luntrea vasului „Seidlitz“ se lipi de tot aproape de trupul corăbiei ce ardea. În asta se coborâră deja femeii și copiii, — pe când alții se aruncau acum pe-un noroc în mare, de unde fură prinși încurând și mântuiți.

La 11 ore noaptea s'a depărtat și cea din urmă luntre cu nenorociți de-ai lui „Vulturno“. Dar fiindcă marea începuse de nou a fi foarte tulburată și noaptea neagră ca funinginea, — corăbiile încelară a mai trimite luntre de mântuire. Pe vremea asta abia erau mântuite 200 până în 220 vieți. Pe corabie mai erau alte vreo 400!

Într'aceea soseau alte și alte corăbii la locul groazei și prin telegrame ne încuragiau să ne ținem numai până putem, că îndată ce se va răvărsa de zori (a doua zi!), ne mântuesc! Spre zori corabia engleză „Narrangeset“ aruncă în mare

40 tone de oleu, pe urma căruia suprafața mării se mai linișți! Și acum toate cele 10 corăbii (atâtea se adunase din toate părțile mării!), se puseră cu toată puterea pe lucru doar ne mântue, — numai „Carmania“ rămase și acum rece, privitoare! Și acum mântuirea mearșă fără mari greutăți! Toți de pe corabie se coborâră pe luntre, iar ca cei din urmă părăsiră vasul nenorocit, căpitanul Juch, inginerul suprem, ofițerul dela telegrafia Marconi și cânele Iack al căpitanului, trecând pe o luntre a lui „Kroonland“.

Din cele 11 corăbii venite în ajutor, 6 erau engleze, 2 germane, 1 franceză, 1 belgiană, 1 rusească.

Și din acestea au mântuit:

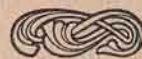
„Seydlitz“ (germană)	. . . 46 călăt.
„Grossfürst“	. . . 105 „
„Kroonland“ (belgiană)	. . . 96 „
„Tar“ (rusască)	. . . 96 „
„Narrangeset“ (engleză)	. . . 19 „
„Rappahanock“	. . . 15 „
„Carmania“	. . . 1 „

cea franceză și 3 engleze n'au putut ajuta la mântuire.

De tot au fost mântuiți 528 din călătorii de pe „Vulturno“, unii pe corăbiile de sus, alții prin altele cari au pescuit naufragiași, fără a fi ajuns aproape de vasul în flăcări.

Abia că se pogorâseră toți, și se văzû cum focul încinsă și partea din napoi a corăbiei, cea pe care stase retrași desnădăjduiți călători.

Pe la orele 8 și jumătate dimineața, corăbiile ce conlucrase la mântuire, salutară în chip mișcător, ruinele lui „Vulturno“, care fu părăsită, având să se cufunde încurând cu totul, ceea ce a și urmat.

RÂNDURI MĂRUNTE

Peste 20 milioane de foi streine vin în Ungaria într'un an. Deși gazetăria în Ungaria e destul de dezvoltată, totuși, după statistica pe care posta o închee an de an, — în Ungaria mai vin și acum colossal de multe foi din străinătate. Arătarea cea mai nouă a statisticeii din Pesta, spune, că și acum vin în Ungaria 21 milioane și 706 mii de exemplare de foi din streinătate. Dintre acestea peste 20 milioane vin din Austria, și abia celelalte 1 milion și jumătate din alte țări.

Și doar în Ungaria apar azi 2067

Artiștii noștri la Brașov.
Prezintăm aci frumosul grup luat la Brașov, unde trupa Antonescu s'a fotografat avind în mijlocul său și pe vrednicul director gimnazial Virgil Onițiu și încă câțiva Români brașoveni. Iată-i cine sunt (cetiți dela stânga spre dreapta în rânduri): Cei doi mai din sus, ca șir 1: artiștii Mărculescu și Georgescu; și-șirul 2: Georgian, Em. D. Fagure (dl cel cu barbă), Vict. Antonescu, dnul și dna Brezeanu, dșoara Rudeanu, dș. Sterescu și profesor Chelariu; și-șirul 3: artistul Formescu, dl Dr. Horea Petrescu, directorul gimn. V. Onițiu; și-șirul de jos: profesor V. Neaguț, dna Ciucurescu, dna Antonescu și artistul Costescu.

de foi și reviste, din cari 1551 în limba maghiară și 516 în alte limbi. Intre acestea toate, ziare ce apar zilnic sunt 284, — și totuș mai vin așa de multe din afară. Semn că lumea încă tot simte că nivelul cultural și științific al ziarelor din Austria, e și azi mai sus ca al celor din țară, — și de aceea nu se poate încă lipsi de acelea.

*

Dl Dr. Smigelschi, canonic în Blaj, publică o lungă tânguire în numărul dela 13 Nov. al „Românului”, ca ponoslu asupra purtării pe care au avut-o mulți fruntași ai vieții noastre românești, bărbați politici și de bancă, față de fericitul dsale frate, mult regretatul pictor *Octavian Smigelschi*.

Ne mirăm foarte mult de dl canonic dela Blaj, că se mai miră de acest lucru. Par'că dsa n'ar fi știind, că la noi toată lumea face politică, iar fiindcă în politică se spune că nu trebuie să te iei după inimă, — la noi lumea așa crede, că nu trebuie să mai ai nici-odată inimă! Nici chiar acolo ar fi foarte politic să ai inimă!...

*

Ediții de lux și ediții mari.

„Câtă depărtare, Doamne, dela verme pân' la astru!...” Câtă deosebire dela scriitor al unei națiuni mari, ca Franceză, Germană, Engleză, până la al uneia ca Română, Bulgară, Sârbă... Colo și popor număros și cetitori relativ întreit de mulți ca la noi. Că ce lux își poate îngădui un edi-

tor francez de pildă, ne-o arată și faptul ce se vestește de curând din Paris, că faimoasa lucrare alui *Arthur Rimbaud*: „*One saison en enfer*”, va apare în ediție de lux de 150 franci exemplarul. Iar ediția simplă, à 1 fr. 50, se trage în 150.000 de exemplare! Ediții nevisate macar la

Un țăntaș distins: e locotenentul (ober-laitnant) dela școala de ofițeri din București, care la concursul Societății de tras la țăntă, a fost declarat ca cel mai bun trăgător în anul 1913-1914, pentru ce i s'a judecat lui „Lanțul de onoare Carol I.” în aur și argint, oferit de însuș M. Sa Regele.

popoare mai mărunte și cam anal-fabete ca al nostru.

*

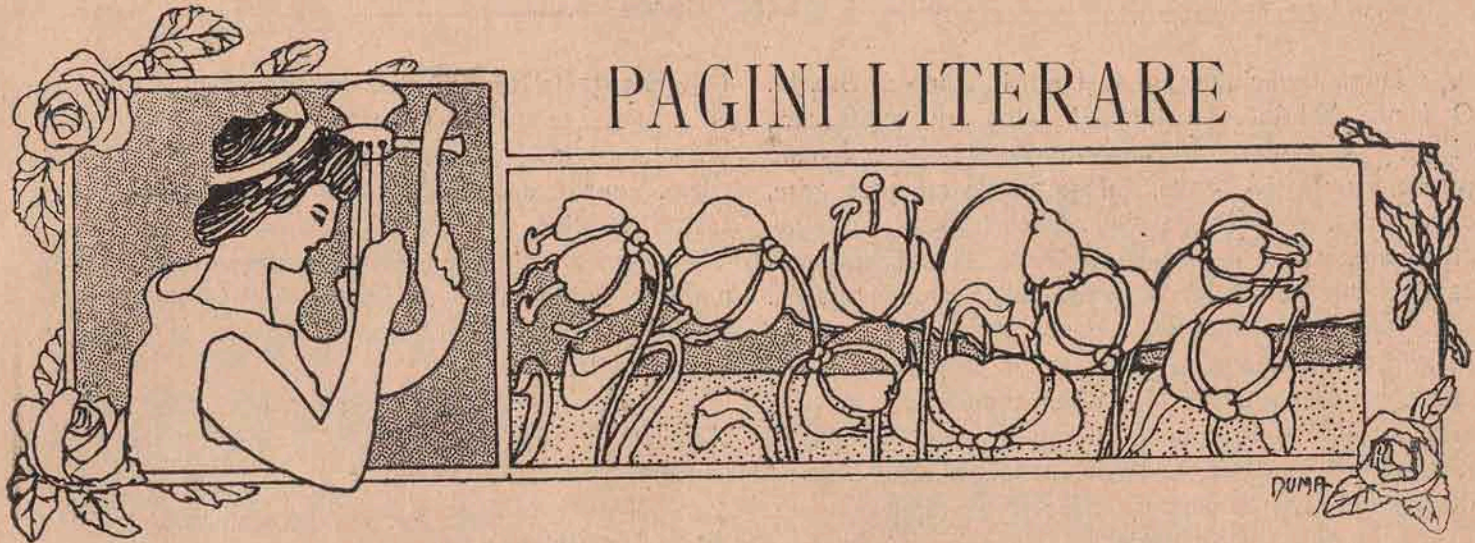
Producția aurului în lume. Un scriitor englez de economie națională, Iacob Willian, a făcut amănunțite cercetări asupra producției aurului în vechime și în timpul de față. Arhivele Londrei, a acestei inimi spre care fug cele mai mari râuri de aur din lume, — i-au servit datele de lipsă, cu destulă acuratețe. Și el a constatat pe temeiul documentelor aflătoare, următoarele: În timpul descoperirii Americii, tot aurul din lume abia atingeă valoarea de 850-900 milioane franci. Nici după asta scoaterea aurului nu s'a urmat cu prea mare zor, — numai dela jumătatea veacului trecut încoace, decând s'au deschis minele de aur din California și Australia, a urmat o epocă fără samăn în vechime, de bogăție în aur! Așa în 1850 s'au scos din băile de aur abia preț de 50 milioane franci, în 1855 de 55 milioane, în 1870 deja de 200 milioane, în 1885 de 300 milioane, în 1900 de 400 milioane, în anul trecut apoi, s'a scos aur de 2330 milioane!

Dela descoperirea Americii până azi, s'a extras din pământ aur în preț de 70 de mii de milioane, — sumă pe care dacă ai împărțit-o pe toți locuitorii globului pământesc, așadar și pe sălbatecii Africei și pe Eschimoșii Nordului ghetos, — s'ar veni de fiecare suflet 50 coroane!

Ar fi bine.

PAGINI LITERARE

Răsai senină.

Răsai senină, caldă și ușoară,
Destramă noaptea care mă cuprinde,
Mântuitoare mâna îmi înlind
Și 'nvie-avântul meu de-odinioară.

Și din văpaia ce-o reversi în cale
La mine 'ndreaptă a iubirii rază
Și sufletul umbrit 'mi 'nseninează
Cu zorii 'ngemănați privirii tale.

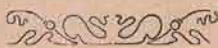
Și vin' aproape, lung în ochi-mi cată
Al păcii soare ntrânșii să răsară.
Prin tine cred, visez prin tine iară,
Prin tine mă închin ca altă-dată.

Prin tine taina vieții se desleagă
Și rostul și-l arată blânda fire,
Măiastră prinde-acuma să se 'nșire
A visurilor salbă, că mi-ești dragă.

Ca primăvara harnicele-albine
Gândirea mea străbate-acum în zare
Și-adună pentru noua mea cântare
Căldura, ca s'o 'nalțe pân' la tine.

Și, cum se 'naltă veselă, senină,
Stăpână pe-al meu suflet e uimirea:
Văzui și eu odată înfrățirea
Pământului cu raza de lumină...

I. U. SORICU

ȘIRAGUL DE MĂTANII...

— AMINTIRE —

G. VLĂDESCU-ALBEȘTI

Pe cai buestrași, împodobiți cu ciucuri pe la frunți, vin în zori de zi, Muscelencele, spre târg.

Pălăriile de plâsă, prinse frumos, pe părul piep-

tănat cu două coade, saltă ușor pe cap. Maramele flutur, în adierea vântului răcoros de munte, acoperind ca o pânză de paianjen, iile ce schinteiază în strălucirea soarelui.

Femeile vorbesc restit, și vorbele lor cad ca lovituri de ciocan. La una ochii îi par doi cărbuni aprinși, și obrații înbujorați, vestesc, sănătatea muntelui și voia bună a sufletului.

„Noroc...”

— Voe bună, domnule...

— Îi mult pân' la mănăstire?

— O lecuță, uite se zărește turla, jos de tot la sfârșul pădurii“...

Săpată în inima muntelui de piatră, pe un podiș adumbrat de pomi înalți, mănăstirea apare deodată înaintea ochilor. Trepte de lemn, roase și putrezite pe la capete, taie povârnișul repede, și urcă sus de tot, până în poarta mare.

Chiliile înșirate în preajma ulucilor, sprijinite în stânci de peatră, au în față galerii largi, vopsite cu roș.

La poartă, e o masă rotundă de stejar, cu scaunelul prins între doi mesteacani.

De aici se vede valea toată, și satul cu casele împrăștiate pe vadul apei, și poiana din fața mănăstirei, cu crucea de piatră săpată deantregul în stâncă. Se vede jos de tot, alături de prundul gârlei, stâna de oi, s'aude talanga, și fluerul picură în suflet notele lui mângâitoare, duioase...

Vântul clatină ramurile plopilor înalți, și foile lor tremurătoare se zbat în fâșeituri lungi, cu zgomot ușor și plăcut...

În mănăstire, luminișele fumeg, pe la ferestrele mici săpate în piatră.

Nimeni nu se mișcă dela locul lui. Maicile stau încremenite, în strană, cu ochii pironiți în slova cărților de rugăciuni.

O măicuță tânără, așează cu luare aminte ștergarul țesut în borangic, dela icoana Maicii Domnului... Fața ei albă prinsă de casmirul negru cu o dungă albă pe la frunte, pare o icoană sfântă ruptă din capeteasma mănăstirei...

După rugăciune, am fost poftit la maica Starița. O femeie bătrână, cu tâmplele albe, cu ochii mari, albaștri și senini... În casă podoabe sfinte. Icoane prinse frumos în perete, înfășurate în ștergere albe, cusute cu roș pe la margini... O carte mare de rugăciuni, așezată pe o măsuță de lemn, stă deschisă sub candela care pâlpăie într-o flacăară mică, aproape stinsă...

Mănunchiul de raze tremură sfios, peste chipul Mântuitorului răstignit... Buzele Lui pe jumătate deschise, par a șopti cea din urmă rugăciune. În casa asta e ceva dumnezeesc... Te simți ușor. Gândurile toate, năvălesc afară, în largul lumii. Sufletul, slobod de păcate, arde de bucuria clipelor de înălțare...

„De câți ani aici, maică?”

— Eram copilă. N'aveam cincisprezece ani. Sunt dintr'un sat rezeșesc din Moldova. Un sat micuț de oameni gospodari, așezat pe apa Siretului...

— O vieață întregă, maică, în rugăciuni!”

Ochii mari ai stariței se însenină și din ei năvălește blândețea unui suflet, care știe multe, a văzut multe, dar nu spune nimic...

Printre perdelele de borangic, țesute în fundul vreunei chilii scunde, de mâinile albe ale unei mucenițe, se strecoară, lumina bogată și scumpă, a zilelor de toamnă.

Mâinile albe ca de ceară, eșite din mânecile largi ale anteriorului, înnumără mătaniile și înțezesc din când în când, cruciulița de aur, aninată cu fir de mătasă de gâtul Cuvioasei Starițe.

„Îi dăruită de Domnița Elena. M'a sărutat pe frunte și mi-a dat crucea aceasta.

„Să te rogi pentru noi și ai noștri” — mi-a șoptit atunci Domnița.

„Uite în patul acesta a dormit, și la icoana din colț s'a rugat. Din cartea de sub candela Mântuitorului a cetit, vieața sfintei Felofții. A plâns atunci Domnița, din ochii ei mari și frumoși, au picurat broboane de mărgăritar...

„Uite, aici cartea“.

O carte roasă, scrisă în slovă veche. Acolo, unde spuneă de vieața sfintei Feloftei, foaia eră cuprinsă într-o panglicuță de mătasă.

O amintire scumpă, pentru Cuvioasa Starița. Ușa se deschide încetșor, și chipul drăgălaș al muceniței din bisericuța mănăstirei, apără sfios în prag. Făcū o închinare și sărută mâna Stariței:

„Mucenița Eudochia — îmi spuse Starița zâmbind — cea mai mândră floare a lui Dumnezeu!...”

Obrajii muceniței, s'au aprins în pară, și în ochii ei mari și frumoși, se frânge bucuria de-o clipă...

„Bine pe la chilii?”

— Regulă 'n toate...

— Undilem la candeli s'a pus?

— Din belșug, și la mormântul cuvioasei Domnica și la crucea părintelui Andrei și sus la candela cea mare a catapitezmei...”

Starița își binecuvântă credincioasa și pornirăm cu toții — pe galeria largă a chiliilor.

La o chilie cu ferestrele acoperite în ramuri de ederă, vopsită cu albasru pe la bârne, maica Starița se opri o clipă.

„Aici a odihnit pe vremuri lancu Jianu... Ne-am pomenit cu el în miez de noapte. Un ger de scăpărau stelele în luciul gheței. Atunci venisem la mănăstire. Eram copilă.

„Uite, pe laviță s'a hodinit. N'a cinat nimic, a scris cât îi noaptea de mare, la lumina slabă a o-paițului.

„Nimeni nu doarne aici. La o măicuță i s'a părut chipul Jianului în somn...”

În sufletul meu se răsvrăteau amintirile cele mai duioase. Vedeam înaintea ochilor, chipul de haiduc al lancului, coborând din satul Cloșani... Simțiam în obraji sângele, vremurilor de atunci, și chilia scundă și întunecoasă, mi se părea mormântul acestui erou...

„N'aveți chipul lancului? I-ar stă frumos aici — în cămăruța asta!”

— Ce drag ne-ar fi de el, dar nu se poate... Îi mănăstire... canoanele...”

Evdochia, prinse a râde pe furiș, lăsând să se vadă în colțul gurii, dinții albi și mici, ca de șoricel...

Pe galeria largă, umbrită cu ederă și viorele, maicele, stau înșirate la lucru.

Una face cu niglița, ciorapi pentru iarnă, alta deapănă borangic și una bătrână, țese un covor pentru sfânta Mitropolie...

„Lucrează bieteles fete, zi și noapte. Ne ținem cu munca, altfel am muri de foame cu banii stăpânirei!... Și apoi lucrul, e sănătos și pentru minte și pentru trup.”

La despărțire, mucenița cea tânără, mi-a dat ca dar, un șirag de mătani, și-un zâmbet feciorelnic, curat, ca seninul zilelor de primăvară...

„Când mai vii pe la noi?...”

Am ridicat din umeri și am tăcut...

* * *

Valea pare prinsă într-o pânză de argint. Sub șatra stânei, pâlpăie focul, și fumul se împrăștie, ca un abur, mânat de vânt...

Toaca mănăstirei, anunță rugăciunea vecerniei, și sunetul ei metalic, străbate valea în lung...

Având în minte chipul muceniței, cobor una câte una treptele de lemn, depănând prin degete, șiragul de mătani...

Citiți splendidul roman „Misterul poetului” de Antonio Fogazzaro. Editura: „Librăriei S. Bornemisa”, Orăștie. — Prețul 2 coroane, franco.

Canțec.

*Eu din visele-mi răzlețe
Am o pânză să urzesc,
Din ea strai bogat de mire
Să croesc.*

*Cu prisosul meu de lacrimi
L'aș brodă cu-atâta drag,
Când stau de povești cu dorul
Sara 'n prag.*

*O, i-aș da întregu-mi suflet
Celui care l'aș iubi,
Peste 'ntreaga mea comoară
Rege-ar fi.*

*...De-ar fi cu priviri senine
Și cu părul cârlionțat —
Cum atâta ani de-a rândul
L'am visat...*

LIVIA REBREANU

EDER

IOAN A. BASSARABESCU

În strada tăcută, pustie, magazii vechi, înalte, mirosind a grâne coapte, a belșug, stau la rând în loc de case. Drugi mari de fer încrucișați, prinși în lacăte, încuie ușile ciudate dela catul de sus, de unde cobori pe scări cu trepte rare drept în uliță. Pe caldărâmul lătăreț, bătut de mii de cară cu poveri, o risipă de coceni, pae și semințe pe care se bat cîrîpînd vrăbii grase și neastâmpărate. În fundul curților largi, albesc case vechi, cu ferestre bogate 'n ochiulețe, cu geamnăcuri de sticlă roșie sau cu pridvoare mari, deschise, bune de odihnă. Trei case răslețe dau singure în stradă, la rând cu magaziiile. La umbra uneia, a celei mai înalte dintre ele, se joacă doi câni: unul roșu, de vânătoare, cu urechile cât foaia de lipan și cu ochii de copil, își pune mintea cu un cățeluș alb, de o schioapă, alergându-l, tăvălindu-l în praf, scuturându-i din când în când blana prietenește. E singura vieață în bucățica de umbră ce se întinde ca un covor pe trotuarul colțuros, de-alungul casei, în arșița după-amiazei de August.

Dar după câteva clipe se duc și câinii. Pe cel mare l'a strigat cineva, un glas sfios, venit dintre zăbrelele porții din drept.

„Eder, vin' aici!”

Cănele se strecoară prin porțița crăpată, care se închide repede. Apoi cu pași mari, se îndreaptă spre umbra unui zarzăr bătrân, crescut aproape de stradă între intrarea casei și o magazie vecină.

Un băiat ca de doisprezece ani i-a deschis. O fată mai mică și un băiat și mai mic așteaptă la masa de sub zarzăr. Câte-și trei, cu pălării mari pe cap, stau gata de plecare.

Vorbesc în șoaptă, par'că potrivit cu liniștea locului.

„Te-ai uitat tu bine?”

— Da.

— Tușa doarme?”

— Da.

— Și mama?”

— Sforăe...

— Unde e Vasile?”

Băiatul cel mic aleargă în fundul curții la bu-cătărie. Vizitiul iese cu un coșuleț gol sub brațul drept; cum îl văd copiii, îi dau zor din mâni:

„Hai mai repede, Vasile!”

Umbra magaziiilor de pe partea stângă a trecut pe trotuar. Copiii o iau pe acolo. Din fundul curților se aude gunguritul somnoros al porumbeilor. Ca să scurteze drumul, se 'nvoesc s'o i-a cu toții prin curtea bisericii. E o potecă bătătorită și o iarbă măruntă. Să tot mergi. La umbra altarului, băiatul popii joacă arșice cu un prietin desculț.

Străzile se fac tot mai largi, casele mai mici, mai rare și mai albe. Par'că e la țară. Un Bulgar cu fes de pâslă duce pe cap o tablă cât o masă gospodărească, plină cu cocoșei de zahăr, roșii-străvezii, înfipti în bețe curate. Pasul îi e tărăgănat, și când strigă alene „Alviță!”, par'că se vaită de zăduf. Pe jos, pietrele s'au isprăvit. O pătură grea de praf se așterne dela un cap la altul al uliței. Făgașuri adânci, lăsate de căruțe, îi măsoară grosimea. Eder par'că a înebunit. Se oprește în fața stăpânilor și cu picioarele de dinapoi le asvârle norișori de pulbere în față.

Se simte după zbărnăitul din aer, că se apropie câmpul. Peste gardul viilor se zărește lucind Dunărea printre răchitele și sălciile ostroavelor, printre vârfuri de catarte, aruncând sclipiri ce-ți iau ochii, până în țărnul bulgăresc prăfuit în ceața zărei, ca un vis.

La poarta viiei, s'au oprit o clipă, ca să răsufle. Eder, fără să mai stea pe gânduri, a sărit ulucile. Se aude — după mârâit — că a și dat peste un tovarăș de joc.

Vasile bate cu o piatră, ca să vie moș Ioniță să deschiză. Și moșul îi dă zor cu pași mărunți, cu cheia 'n mână. Par'că e un unchiaș din basme. Are ochii verzi și vorba dulce, ca strugurii pe care-i păzește. E singur; dar îi găcește vrednicia după curățenia din bătătură, după brazdele de crini și maci din fața căsuței lui singuratece, după stupii de albine ce stau la rând ca soldații, cum întri 'n viie.

„Aoleo, ce cătați pe zăduful ăsta?... Știe Cucunul?... V'ați făcut tot una de praf pe ghetee...”

— Moș Ioniță, să nu ne spui. Ți-am adus tutun.”

Toate țigările asvârlite erau strânse cu sfințenie pentru viier.

„Bine, dar păcostea de ce-o mai luarăți?”

Pacostea eră Eder, Moșul nu putea să-l sufere.

„Așa căne stricător!”

Îi călcă florile, intră ca boierii în casă la răcoare, scotoceă cu nasul în toate părțile, răscolind cu puterea răsufării praful de prin colțuri, răsturnând strachinile. Un zănatic...

Copiii i-au dat nas. Mai ales cel mic.

„Eder, vin' aici!”

Și el n'asteaptă să-i mai zică odată. Vine sărind și pân' să zică au! îi și pune două labe pe umeri, strâmbă frumos capul — și fiindcă-l întrece în înălțime — se uită la el de sus în jos, drept în ochi, par'că ar vrea să-l întrebe:

„Ce poftiți?”

Și când te fintește astfel, e peste puțință să nu râzi.

Crescut între copii, a îmbătrânit fără să învețe nimic. Chinez la vânătoare, iar la *aport* face pe neamțul.

„Eder, aport!”

Ți-ai găsit! Drept răspuns vine să-ți pue pe haine pecețile labelor dinainte, cu câte cinci degete pline când de praf, când de noroi.

„Incultule, nu știi nici două clase primare! Bine-ți zicea nenea. Blok al dumnealui e bacalaureat, merge la iepuri, la prepelițe. Și ascultă de cei mari... Hai să te învăț abețedarul.

Și, pe un scaunel, lângă masa de sub zarzăr, cu mânuța stângă încolăcită după gâtul cânelui, cu dreapta gata de cârpit, îi apleacă botul cu sila spre abețedarul culcat pe pietriș.

„A... zi *a*, leneșule!”

Urmează o palmă, un chelălăit infundat.

„Așa, bravo. Acum zi *b*...”

Într'o zi a zis foarte bine pe *r*, când — strâns cam tare de gât — Eder a început să amenințe: „Mrrr!”...

...În viie, cald. Un cântec aevea în aer, par'că ar ieși de tremurul văzduhului. Vița, încinsă la soare, alcătuește o pădure pitică, destul de înaltă însă pentru stăpânii mici ai lui Eder. Frunzele îngălbenite ici colo, strugurii grăsuți, chiar lăstarele întinse spre potecă cu coarneau lor de gândac, împrăstie mirosuri de grădină, de liniște. Din când în când un fășiit de frunze, apoi deodată ticăitul unor piciorușe speriate ridică în sus urechile lui Eder, care se repede pe sub frunziș... Fâl-fâl-fâl... cârrr!.. Se aude o lovitură 'nfundată, apoi țipete desnădăjduite de găină prinsă.

Copiii aleargă. Eder îi asteaptă cu laba pe pradă: un pui rătăcit pe pământ strein, cade jertfă în mâni nemiloase.

Și Vasile, care n'are de lucru — fiindcă-i iubește — le face foc de vreascuri în fundul viiei și le trage puiul în frigare de lemn...

Seara, la masă, adio foame. Mama se uită 'ngrijată: Diavoli, ce-au căutat la viie prin arșiță? De nu i-ar prinde frigurile:

„A, să vă săturați, nu vă e rușine, neascultătorilor!”

Și mâna ei trece de pe o frunte pe alta.

„Ard!... Ce-o să-i fac ticălosului de Vasile...”

Noaptea, legați la cap cu tulpăne, dorm până a doua zi în zori, când deschid ochii voioși, chiamă cănele, fac noi planuri.

* * *

Iarnă grea, viscoloasă, aducătoare de știri mari, de pe alt țărâm.

Dunărea a înghețat tun.

Mișună lumea pe albia ei amorțită, ca la târg. Unii cu patinele, alții cu săniile, cei mai mulți pe jos, un furnicar împeștriat venit să se minuneze de întinderea asta neașteptată a hotarului spre miază-zi. Au pus muzica militară să le cânte pe ghiață, în mijlocul fluviului. La o parte, copiii au făcut o femeie de zăpadă, cu rochia în cute, cu mijlocul gros încins cu cordon de frânghie, cu ochii de tăciune și cu capul chel. Când a văzut-o, Eder a lătrat la ea ca la un hoț. Apoi n'a mai băgat-o în seamă...

Abețedarul trecuse acum la gura sobei în iatac. Viforul povesteă par'că din pustiu.

Și gazetele aduceau — nu știu de unde — știri tot mai triste de boli, de războiu.

Multe erau cu cadre.

Într'una eră înfățișată o femeie de pe altă lume, cu chipul de schelet, cu coasa 'n mână, plină de zdrențe negre, gonind pe o țarancă tânără și frumoasă. O chiamă Ciurma și venia din Rusia; țaranca eră țara românească.

Muscalii... Vorbă nouă, răsărită din văzduh. S'a vorbit de ei toată iarna. Odată cu desghețul, s'au și înființat.

Treceau turme nesfârșite de oameni scunzi, cu mantale cenușii, încinși în zeci de curele, cu șepci de lac, cu ochii amețiți, cu nasul roșu. Au venit câțiva și în casă, în „*fartir*”.

Erau doi, cam în vârstă, cari își ferbeau ceai toată ziua într'un samovar de alamă. Unul, bălan, uriaș, dar cu ochii spalăciți și buni, ținea mult la copii. Când venea acasă, îi căută, în luă de subțiori și-i ridică în sus — vai ce sus — aproape de tavan. Apoi îi sărută și le dă parale mici de aur și zahăr. Lăsase și el acasă, în țara lui, patru. Își potoliă dorul.

Eder turbase lătrând la stradă. Mai ales sunetul trâmbețelor îl scotea din sărite.

Dar au plecat și muscalii.

Samovarul arsese scrinul de nuc, lăsând pete negre, neșterse, ici-colo. Canapelele, scaunele, păstrau urme de vax și de unsoare.

Orașul începuse să samene a pustiu.

Odată cu înflorirea liliacului, un zvon amenințător de mai nainte prinse ființă: Turcii aveau să bombardeze. Lumea trebuia să fugă. Nu le venia să creadă. Au lăsat până în clipa din urmă. Toată casa

fu îngrămădită în două chervane uriașe. Trenurile nu primeau bagaje.

Ferestrele — ca niște ochi omenеști — se uitau posomorât. Odăile sunau a gol. Smochinul, abia desmorțit, făgăduia mai mult ca în toți anii. Grădina plângea în fund, cu pomii în floare, părăsită pentru totdeauna.

Dar zarzărul de lângă poartă! Câte nu amintea pomul ăsta cu frunzele mărunte, cu fructele lui dese pline de pistrii, cu crăcile lui înegrite de vremuri, împingând cu putere în scândurile magaziei de alături. Când întrai în curte, de el și se izbeau mai întâi ochii, de el și de masa rotundă dela umbra lui.

La masa aceea răsese de atâtea ori dimineața lângă cafelele cu lapte, fuseseră martori la curățitul prunelor pentru dulceață, la spartul nucilor, luându-și totdeauna — cu voe sau fără voe — partea cuvenită. În jurul ei întârziaseră adeseori până spre miezul nopții, spunându-și basme născocite, fără început și fără sfârșit, vorbind de stafii sau de hoți, făcând planuri până la ceasul când hotărau că e timpul să scoată la iveală pepenele lăsat de cu vreme, pe furiș, în fundul puțului dela poarta grădinei. Nopti de August, înecate în spuza stelelor... nemiloase, fiindcă spun totdeauna cam târziu oamenilor cât sunt de neprețuite uneori.

A doua zi în zori, pe când tatăl îi asvârlea în vagoane unul câte unul, ca pe mingii, tunul începea să bubue, ca la paradă...

Eder vine cu chervanele.

Gândul aceasfa i-a liniștit. Și apoi, atâtea întâmplări, trenul, câmpul... cum nu erau să se liniștească?

Dar cânele n'a venit. Când să intre în București, s'a rătăcit pe străzi...

Târziu, după cinsprezece ani, s'a dat pe față adevărul, pe care-l știuseră numai slugile: Eder rămăsese acasă, uitat.

În ziua fugei eră vorba să fie dus odată cu lucrurile, într'un chervan. Dar seara, când porni bagajul nu se arată. Poate se dusesse după copii să-i caute la viie.

L'a văzut în urmă coana Uța, care stă într'o căsuță alături. Dumneaei n'a părăsit orașul în timpul bombardării. Ziua sta în pivniță, cu lampa aprinsă, cu pisiul la picioare, cosând și plângând. Seara, când încetau ghiulelele, se furișă pe lângă garduri, prin fundul grădinei, printr'o ulucă scoasă, la o prietenă. Atunci i-a ajuns la urechi urlatul cânelui: I s'a făcut milă și a trimis pe băiatul cismarului de peste drum să-l ia. Copilul s'a dus. L'a găsit sub zarzăr, cu două labe pe scăunel, lângă o cărticică ruptă, abețedarul!... L'a luat în brațe. S'a lăsat ca un miel, dar peste noapte s'a strecurat pe furiș și s'a întors tot unde știă...

După două zile pieri.

Coana Uța bănuște că l'au furat Muscalii. Dacă își pierde mințile cumva sau dacă turbă, n'ar fi luat cu el abețedarul să-și caute stăpânul, prietenul, în lumea largă....

C. L.

În cinstea zilei de mâne

— Poveste japoneză —

CLAUDIA MILLIAN

M'am coborât din turnul pagodei în ora când cristalul apei e luciu și mort, când luna-i de platină rece, când pomii sunt negri și rigizi, ca în clipa din urmă.

Gongul pagodei, în zornet de aur, bătea de trei ori patru, și bonzul nu mai venea.

Mi-eră teamă că perd ora când se adună vestitoarele.

De trei ori patru, bătù din nou la altă pagodă. Paserile ibis incremeniseră pe picioarele de mărgean, cu capul adormit în fulgii roz.

Am auzit ceva:

„Mi-lo-na!“ „Mi-lo-na!“

Tresar... Un pas scandat ușor de galenții de eben pe scările turnului și un glas: „Mi-lo-na!“ Vino, s'au adunat „Vestitoarele“ și te așteaptă...

De frică mi-au înghețat și crizantemele în păr.

Mă așteaptă vestitoarele...

Mă cobor încet și ca să nu fac zgomot, îmi iau galenții roșii în mână. Picioarul gol tresare pe răceala scărilor de cristal.

Calc domol, prevăzătoare, ca un apaș.

La mijlocul scărilor Yon-u-Sai, misticul bonz mă chiamă: „Mi-lo-na!“

Și mie mi-e frică... Îmi întinde mâna. Îi sărut mâneca Kimono-ului verde brodat cu Sori de aur, iar el îmi sărută vârful degetelor.

Ne coborâm tăcuți.

Vestitoarele vin totdeauna când ibis-ele dorm și apele tac, în pădurea de chiparoși din spatele pagodei albastre unde Yon-u-Sai servește. Și când vreuna din Fecioarele Imperiului Ceresc a atins etatea, când singurătății îi trebuie un tovarăș, după o noapte petrecută în turn, Vestitoarele îi vestesc ziua de mâne, cu fericirea sau tristețea ei.

Și mie mi-e frică.

Stăm pe marginea lacului galben.

Din liniștea lui ca de ghiță încep a se desprinde talazuri ușoare, ca încrețirea unor brocard de muar, din care se înfiripează cu contururi de aburi și încolăciri fantastice nălucile vestitoare de care Mi-lo-na tremură.

— Cine ești? vibrează Yon-u-Sai.

— Sunt clipa ce nu o cunoaște Mi-lo-na“.

Și mie mi-e frică.

— Sunt clipa ce moare zadarnic în gondul de aur, sunt clipa ce-o învață să plângă“.

Și mie mi-e frică și plâng.

Yon-u-Sai, transfigurat și grav, mă privește lung.

În ochii lui văd ceva bizar, în noaptea aceasta.

O vestitoare îmi întinde o cupă; aș vrea să beau, dar cupa e goală și ea e o fantomă...

Mi-e sete și nu am ce bea.

Aud vocea bonzului ca o tremurare de coarde:

„Cine ești?”

— Sunt clipa de ieri și dragostea moartă!“

Mi-e frică și mi-e rușine, căci îmi amintesc de dragostea unei ore, pe care nu mi-eră îngăduit s'o am.

Un răs, ca 'n pustiu, sfâșie noaptea.

„Cine râde?”

— E clipa de mâne ce o învață să rază“.

În jurul meu vestitoarele își prind mâinile într'un joc de volubilitate de clematite.

Mi-e sete și-mi vine să râd și bonzul zâmbește.

O tremurare de frunze gădilă aerul; isbis-ele își scutură penele, în luciul apei, își mișcă luna conturul șovăind ca o pecetie de platină pe pergamentul unui act mincinos.

Și clipele sau vestitoarele, cum le zice bonzul, dansează și râd.

„Ce frumoase sunt! Acum înțeleg, îi spun lui Yon-u-Sai, frumsețea unei nopți de tovarășie.

— Și eu, îmi răspunse încet. Femeile Imperiului Ceresc înțeleg cele mai bine, frumsețea nopților și a clipelor de tovarășie. În alte lumi, clipele trăesc doar pe cadranul clepsidrelor; locuitorii au coborât vieța și fenomenele văzduhului senin în pereții unor instrumente meschine. Dar clipa e mai presus ca bătaia gongului din pagoda albastră.

Clipa e dragostea. Culcă-te pe pieptul iubitei, și vei auzi acolo, în inimă, ca într'o clepsidră caldă, cum trec clipele, căci în fiecare bătaie a ei e o clipă ce moare.

— Clipa e dragostea, repet eu. Mi-e sete.

— Dacă nu bei cupa plină, ce ți-o întinde dragostea, vei muri de sete“.

Vestitoarele ne întind cupele: „În cinstea zilei de mâne“.

Yon-u-Sai îmi dă o cupă cu băutură verde.

O golesc, căci mi-e sete.

O lene voluptoasă mi se coboară în sânge... Aș vrea să dorm și încet îmi las capul pe umărul lui Yon-u-Sai. Ce bine îmi este.

Yon-u-Sai îmi i-a mâinile și pe fiecare deget îi simt buzele calde.

În aer răsună un ciocnit de cupe și în văzduh se prelinge ecoul: „În cinstea zilei de mâne“. Mi-e sete.

Yon-u-Sai, îmi dă gura lui: „Bea Mi-lo-na, bea în cinstea lui Yon-u-Sai“.

CRIMA LUI

SYLVESTRE BONNARD

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

— 11 —

Lusance, 11 August.

Slavă Domnului! Biblioteca, așezată în partea dinspre răsărit, n'a îndurat stricăciuni mari. Afară de șirul greoiu al bătrânelor *Pravili* în folio, pe cari le-au găurit ciur chițcanii, cărțile sunt neatînse în dulapurile lor cu gratii. Întreagă ziua mi-am petrecut-o clasând la manuscrise. Soarele pătrunde prin ferestrele înalte și fără perdele, iar în decursul lecturilor mele, câte odată

foarte interesante, auziam bondarii pântecoși izbindu-se greoi de geamuri, lemnăria troznind, și muștele îmbătate de lumină și căldură, zbârnăindu-și aripioarele în cerc deasupra capului meu. Pe la trei ciasuri le eră așa de zgomotos cântecul, încât îmi ridicai ochii de pe un hrisov foarte prețios pentru istoria Melun-ului din veacul al XIII-lea, și începui a privi cu luare aminte la mișcările concentrice ale acestor bestiole, sau „bestioane“, cum le zice La Fontaine. Trebui să constat, că puterea căldurii acționează cu totul altfel asupra aripilor unei muște, decât asupra creerului unui arhivist paleograf, căci simțiam o mare greutate, când încercam, să cuget, și o toropeală destul de dulce, de care nu putui scăpa decât prin o sfortare violentă. Glasul clopotului de vecernie mă surprinse încă lucrând, și trebui să mă îmbrac în grabă, ca să pot apărea cu viincios în fața doamnei de Gabry.

Cina, foarte bogată, ținu multșor. De altfel am un talent de pricepător într'ale mâncării, poate mai mare decât mediocru. Găzduitorul meu, care observă îndată aceste cunoștințe, mă prețui de-ajuns pentru a destupă în cinstea mea o anumită butelie de Chateaux-Margaux. Beui cu respect vinul acesta de neam mare și de înaltă vrednicie, pentru a cărui față și văpaie n'am destule cuvinte de laudă. Roua aceasta aprinsă mi se răspândi prin vine și-mi dete un avânt tineresc, ne mai simțit. Șezând pe terasă, lângă doamna de Gabry, în amurgul care se căldă în mister formele mărite ale copacilor, avui plăcerea de a-mi exprima spiritualei mele gazde impresiile cu o vioiciune și cu o abondanță într'adevăr remarcabilă la un om lipsit de ori ce fantazie, ca mine. Îi zugrăvii cu dela mine putere și fără a fi ajutat de vre-un text din bătrâni, întreagă tristețea aceasta dulce a inserării și frumseța acestui pământ strămoșesc, care ne nutrește nu numai cu pâne și cu vin, ci și cu idei și cu sentimente și cu credințe, și care odată ne va primi pe toți în sinul său de mamă, ca pe niște copilași obosiți după o zi îndelungată.

— Iată, domnule Bonnard, îmi zise gingașa mea vecină, privește turnurile acestea bătrâne, copacii aceștia, cerul acesta! Ce firesc au ieșit dintrânsele făpturile poveștilor și cântecelor populare! Iată colo cărarea pe care se duceă Căița Roșie, să culeagă alune din pădure. Cerul acesta schimbător și pururi întunecat pe jumătate eră odată brăzdat de rădvanele zinelor, iar turnul dinspre mează-noapte, poate, ascundea odinioară sub coperișul său țuguat pe baba cu furca în brâu, în al cărei fus se înțepă Frumoasa-din-codrul-adormit.

Mă gândiam încă la cuvintele acestea pline de gingășie, în vreme ce domnul Paul din rotocoalele unei țigări ametoare îmi povestiă despre nu știu ce proces pornit de dânsul împotriva comunii pentru stăpânirea unui iaz. Doamna de Gabry se cutremură nițel înfiorată de răcoarea sării și ne părăsi pentru a se re-

trage în odaia sa. În loc de a urcă și eu într'a mea, mă hotărâi atunci, să mă întorc iarăși în bibliotecă și să urmez mai departe cu cercetarea manuscriselor. Deci, cu toată împotrivirea domnului Paul, care voiă să mă duc, să mă culc, intrai iarăși în odaia de mai adineauri, pe care în franțuzeasca veche aş numi-o „*librairie*“, și mă pusei pe lucru, cu lampa de data asta.

După ce cetii cincisprezece pagini, scrise vădit de vreun pisar nepriceput și zăpăcit, căci abia le putui prinde înțelesul, vârâi mâna în buzunarul deschis al redingotei, să-mi scot tabachera; mișcarea aceasta însă așa de firească și oarecum instinctivă mă costă de data asta nițică efortare și trudă; îmi deschisei totuș cutioara de argint, și scosei câteva fire din praful bine mirositor, cari însă îmi scăpară îndată împrăștiindu-se dealungul pieptarului cămeșii, lăsându-mi nasul de pagubă. Sunt sigur că nasul meu și-a exprimat îndată desamăgirea, căci e foarte expresiv. De vreo câteva ori mi-a tradat și gândurile cele mai intime, și anume în biblioteca publică din Coutances, unde, chiar în fața bărbii colegului meu Brioux, avui fericirea să descoper colecția hrisoavelor dela biserica Notre-Dame-des-Anges.

Ce bucurie pe mine, Doamne! Ochii mei mici și spălăciți de ochelari nu arătau nici cea mai mică emoție. Îndată ce zări însă nasul meu ascuțit tremurând de bucurie și mândrie, Brioux și găci c'am făcut o descoperire. Se uită cu luare aminte la volumul din mâinile mele, își însemnă locul, unde-l pusei părăsindu-mi scaunul, se duse în urma mea și-l scoase, îl copiè într'ascuns și-l publică apoi în grabă, ca să mă păcăliască. Crezând însă că mă trage pe sfoară, s'a tras pe sine însuș. În ediția lui mișună greșelile. Iar câteva năzbutii mai mari, avui mulțumirea de a i le releva eu.

Ca să revin, de unde am pornit, simțiam în cap un fel de piroteală greoaie. Înaintea ochilor aveam un ispășoc, de al cărui preț își poate da seama ori cine, dacă-i spun că-i pomenit întrânsul și un coteț de iepuri de casă, vândut lui Jehan d'Estourville, preot în 1212. Dar cu toate că eram pătruns de marea lui însemnătate, totuș nu-i detei atenția, pe care-o cerea imperios un astfel de hrisov. Ochii, ori ce făceam mi se întorceau spre un alt colț al mesei, care de altfel nu-mi înfățișă nici un obiect important din punct de vedere al erudiției. Nu eră în colțul acela decât un volum mare nemțesc, legat în piele de porc, cu ținte de aramă pe scoarțe și cu vine groase în dos. Eră un exemplar frumos din compilația aceea, recomandabilă numai pentru gravurile sale în lemn, care e așa de cunoscută sub numele de: *Cronica de Nürnberg*. Volumul cu scoarțele ușor întredeschise se răzima numai în file.

N'aș putea spune câtă vreme mi-au stat privirile ațintite fără motiv asupra acestui in-folio bătrânesc, căci fură încurând robite de o priveliște așa de extraordinară, încât ar trebui să uimiască și pe un om cu totul lipsit de fantazie, ca mine.

Fără să fiu băgat de seamă cum a venit, văzui

de-odată pe dosul cărții o făptură mititică, șezând liniștită cu un genunchiu îndoit, cu celalalt picior atârând la vale, va să zică aproape în atitudinea amazoanelor, pe cari le vezi călare prin Hyde-Park sau Bois de Boulogne. Eră așa de mică, încât piciorușul nici nu-i ajungea pe masă, numai coada rochiei i se încolăcea pe luciul scândurii. Fața însă și formele erau ale unei femei desvoltate. Sâniii împliniți, mijlocelul rotund nu lăsau îndoială în privința asta, nici măcar în sufletul unui savant bătrân, ca mine. Mai adaug, fără teama de a mă înșelă, că eră foarte frumoasă și avea o înfățișare plină de mândrie, căci studiile mele iconografice m'au obișnuit de mult cu recunoașterea purității tipurilor și a caracterului diferitelor fisionomii. Făptura acestei doamne, răsărită ca din senin pe dunga Cronicei de Nürnberg, respiră o nobleță amestecată cu îndărătnicie. Avea înfățișarea unei regine, dar a unei regine capricioase; iar după expresia ochilor dedusei că are mare autoritate undeva și și-o exercită cu mult capriciu. Gurița-i eră imperioasă și ironică, ochii albaștrii scânteietori, iar sprâncenele negre, minunat arcuite. Totdeauna am auzit că bălaielor le stau bine sprâncenele negre; iar doamna de față eră bălaie. Scurt: impresia ce-ți făcea eră impresia măreției.

Va fi părând ciudat, că o persoană, cât o butelie de înaltă, și care ar fi dispărut cu totul în buzunarul redingotei, dacă aş fi fost lipsit de respect și aş fi varât-o întrânsul, o astfel de persoană îmi dedea ideea măreției. În proporțiile acestei doamne însă care ședeă pe dunga Cronicei de Nürnberg, eră o sveltetă așa plină de mândrie, o armonie așa de majestoasă, aveă o atitudine așa de nesilită și nobilă în acelaș timp, încât îmi părea într'adevăr mare. Deși călimara, la care se uită cu o atenție așa de batjocuritoare, de parcă putea ceti de pe acuma toate cuvintele cari aveau să-mi iasă dintrânsa în vârful penei, deși călimara aceasta eră un havuz adânc pentru dânsa, de-și putea cerni până la legătura ciorapii de mătasă trandafirie cu fir de aur, eră totuș măreață la înfățișare.

Costumul ei, potrivit fizionomiei, eră de o strălucire fără seamăn; rochie de brocat cu aur și argint, și-o manta de catifea roșie căptușită cu blană singipie. Pe cap purtă un fel de căiță cu două coarne, acoperită de mărgăritare scânteietoare, cari o făceau deslășită și luminoasă, ca o secere de lună noaptea. În mânuța-i albă ținea o vergea, care îmi atrase îndată atenția, mai ales că în urma studiilor mele archeologice sunt în fericita stare de a recunoaște cu oarecare siguranță insigniile, prin cari se deosebesc persoanele de căpetenie ale legendei și istoriei. Aceste cunoștințe îmi fură de mare folos cu prilejul acesta. Cercetai cu deamănuntul vergeaua și descoperii, că eră tăiată dintr'o rămurică de alun. E o vergea de a zinelor, îmi zisei, prin urmare doamna, care-o ținea în mână, e o zină.

— urmează —

Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica*: „ALTE VREMURI”. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi”, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lázár* — *Al. Ciura*: „FLOAREA BETULIEI”. Prețul cor. 1-80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a temutului Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărâmă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovrăică: Iudita — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu*: „VĂDUVIOARA”. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal înfăia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

*

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa” din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 4-80.

Colecțiile „Cosinzenii”

de pe anul I. și II. se pot comanda dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 15.— ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă amândouă colecțiile pentru suma de 13 coroane.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie. —

	Cor. fil.
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2.—
Ion Agârbiceanu: Schife și povestiri	2.—
Al. Ciura: Amintiri	1-60
I. Dragoslav: Volintirii	1-80
L. Rebreanu: Frământări	1-50
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2.—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1-80
St. Lázár: Floarea Betuliei, roman	1-80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1-60
A. Hamat: Noua lege militară	2.—
E. Borgia: Versuri flșturate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1.—
O. Goga: Din umbra zidurilor, poezii	2.—
I. Slavici: Mara, roman	2.—
G. Flaubert: Salambo, roman trad. de L. Dauș	2.—
Virgiliu: Eneida, trad. de Pandelea	2-50
D. Pătrășcanu, Timofteiu Mucenicul	2.—
N. Zaharia: Ce este fericirea	1.—
N. Zaharia: Amorul	1.—
Rădulescu-Codin: Făt-Frumos, povești	—30
I. Claretie: Drapelul, povestire trad. de Z. Bărbulescu	—30
I. Agârbiceanu: Datoria, nuvele și schife	—30
I. Rășcanu: Poveștile lui Perrault	—30
Carmen Sylva: Poveștile unei Regine	—30
V. Conta: Încercări de metafizică	—60
M. Maeterlinck: Sora Beatrice. Miracol, 3 acte tr. Minulescu	—30
D. Stern: Bulgaria sângerândă	—60
Honore de Balzac: O afacere întunecoasă	—40
R. Bringer: Spionii lui Napoleon	—80
Wells G. H.: Primii oameni în Lună	—80
Eftimiu V.: În temnițele Stambulului	—40
Onoto Vatana: Priveghitoarea Japoneză	—40
Memoriile lui Napoleon	—80
Anghel C.: Răscoalele din 1907	—80
Domnia și detronarea lui Cuza-Vodă	—80
Eroii Unirii: Jerifa lui C. Negri	—80
Marchiza de Pompadour	—80
Napoleon în Rusia	—80
Don Juan Rege	—80
Crimele feroarei	—80
Lacroix D.: Puiul Vulturului, prelucrată de D. Iacobescu	—80
Dr. G. Stănculescu: Boalele ochilor și îngrijirea lor	—20
Gârboviceanu și Chelariu: Snoave	—20
Eugen Todie: Robii pământului	1-50
H. Becher Stowe: Coliba lui Moș Toma, roman	—30
Al. Cazaban: Rozica	—30
Ohnet: Jale și bucurie	—30
T. Liviu: Războiul Romanilor cu Hanibal tr. N. Pande, I/II	—60
Courteline G. — H. P. Petrescu: Învingeri strălucite, piesă	—30
Micul mincinos, comedie în 2 acte, local. de Bujorel	—30
Mirande: Zoe, comedie într'un act	—24
Wilde O.: Nuvele, trad. de Dr. I. Broșu	—50
N. Zaharia: Vieașa și opera lui Eminescu	3.—

— Pentru porto să se trimită deosebit 10-30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —